

De wereld van de ruimtelijke kwaliteit

Het omstreden gebied

De échte Expeditie Mooi begint dit jaar. Over het voorproefje in 2009 werd begin april 'Expeditie Mooi, een verkenningstocht naar ruimtelijke kwaliteit van provincies' gepresenteerd. De conclusie van het aansluitende debat: de provincies hebben nog veel te ontdekken.

Tekst: Frans Collignon

Foto: Sijmen Hendriks

“De provincies moeten de ruimtelijke kwaliteit overlaten aan andere partijen en zich beperken tot enkel bovenlokale thema's.” Friso de Zeeuw, directeur van het Bouwfonds en praktijkhoogleraar gebiedsontwikkeling aan de TU Delft, vindt er geen doekjes om. Hij is uitgenodigd als een van de sprekers voor de startbijeenkomst van 'Expeditie Mooi 2010', een vervolg op de ontdekkingstocht van 2009. Hij karakteriseert met een grijns deze uitnodiging als een fraai staaltje van repressieve tolerantie.

De hoogleraar, die ondanks zijn kritiek ook in het comité van aanbeveling voor Expeditie Mooi zit, poneert de stelling dat het een onmatig en verkeerd idee is dat de provincies zich via regionale gebiedskenmerken moeten bemoeien met de kwaliteit van alle ruimtelijke ontwikkelingen. Maar De Zeeuw beperkt zich niet alleen tot dit commentaar. Daarvoor zijn de ontwikkelingen op ruimtelijk gebied hem te lief. De expeditie moet van hem niet te veel dolen, maar recht op het doel af gaan. En hij steekt de provincies nog een hart onder de riem als het over de recent opgeworpen kritiek op het

bestaansrecht gaat: “Gewoon bukken, want het drijft wel weer over.” Hij balde zijn advies over de provinciale rol samen in de kernzin: “Kwaliteit kan je niet brengen, maar moet je halen.” Waarmee hij maar gezegd wil hebben dat een goede provinciale structuurvisie andere partijen moet stimuleren. De communicatie daarbij is volgens hem van het grootste belang.

Moed

Utrechts gedeputeerde ruimtelijke ordening Bart Krol had het al bij zijn openingswoord gezegd: provincies hebben de moed om de discussie aan te gaan. Hij werd door De Zeeuw op zijn wenken bediend.

De tweede inleider op de conferentie, directeur Hilde Blank van BVR en Atelier Overijssel, benadert de vraag over ruimtelijke ordening uit een andere hoek. De provincies hebben het juiste schaalniveau, zo stelt ze. “Ontwerpen op regionale schaal mag weer”, zegt ze in haar inleiding over landschap, infrastructuur en stedelijk gebied. “Want ook over de steden gaat het.” Ze licht toe dat in haar visie de rol van de regionale ontwerper niet het zoeken naar oplossingen is, maar het verkennen van kansen.

Nog niet alle provincies werken zoals het volgens haar zou moeten. Het is te lastig, te duur en het kost ook nog eens te veel tijd, somt ze enkele van de tegenargumenten op. Ze roept de bestuurders op om het goede voorbeeld te geven en de angst voor deze vernieuwing weg te nemen. Hilde Blank beschouwt Expeditie

Mooi 2009 als een nuttige oefening, voor de echte expeditie die in 2010 is begonnen. “We staan aan het begin van een nog lange weg”, zo vatte zij het samen.

Verdord gebied

De bezoekers van de conferentie bogen zich in werkgroepen over nog omstreden gebieden. Dat zijn terreinen waar volgens sommigen het geheim van effectief kwaliteitsbeleid zichtbaar kan worden gemaakt, maar waar anderen juist grote vraagtekens bij zetten. Ligt daar voor de expeditie het beloofde land, is het verdord gebied of is het niet meer dan een fata morgana?

De discussies in de werkgroepen gingen over de beeldkwaliteitplannen, over de kwaliteit van provinciale verordeningen, het gebruiken van gebiedskenmerken, en over verdienmogelijkheden.

Eropuit

Expeditie Mooi is een verkenningstocht naar praktijk van de ruimtelijke kwaliteit van provincies. De ervaringen en conclusies van de tocht van afgelopen jaar zijn samengevat in de publicatie 'Expeditie Mooi, een verkenningstocht naar ruimtelijke kwaliteit van provincies'. Het eerste exemplaar is op de werkconferentie in Utrecht door gedeputeerde Bart Krol aangeboden aan Edward Stigter, programmadirecteur Mooi Nederland van het Ministerie van VROM. In het boek staan naast de verslagen van de afgelopen ontdekkingsreizen, de verhalen van de expeditiegangeters en de twaalf principes in het ruimtelijke kwaliteitsbeleid van provincies. Deze beginselen, zes inhoudelijke en zes instrumentele, zijn de optelsom van de ervaringen en bieden de basis voor een brede discussie en voor een verdere uitwerking in de volgende ontdekkingstocht.

“Kwaliteit kan je niet brengen, maar moet je halen.”

De overhandiging van de handreiking door Bart Krol aan Edward Stigter

Ook de vraag of de provincies de alle kennis in eigen huis moeten hebben of dat zij onafhankelijke adviseurs moeten inhuren, kwam aan de orde.

Iets te ontdekken

De inbreng was enthousiast. Gedeputeerde Harry van Waveren van Zeeland zei met instemming van de aanwezigen dat je altijd moet blijven bouwen aan ruimtelijke kwaliteit. Hij eindigde met een oproep aan alle provincies om voor het tweede jaar van Expeditie Mooi te komen met voorstellen voor goede leer-

vragen en expeditieacties waar de provincies samen van kunnen leren.

Tot slot werd gesproken over de doelstelling van de nieuwe expeditie. Men was het eens over het nut van de ontdekkingsreis en het grote leerpotentieel. Dat was ook de mening van de twee inleiders. De Zeeuw voegde er nog aan toe dat het voor de provincies wat effectiviteit betreft van het grootste belang is om tijdens de reis vast te stellen waar je over gaat en wat werkt en wat niet. Hilde Blank die in de provincies op gebiedsontwikkeling ook een kennismakelaar ziet, wil dat de expeditiegangers zich vooral concentreren op de vraag waar iets te ontdekken is. Voorzitter Co Verdaas van het aanbevelingscomité en gedeputeerde in Gelderland constateerde nuchter dat er veel wegen leiden naar het Rome van de gebiedskwaliteit. ●

“We staan aan het begin van een nog lange weg.”

EERSTE OMGEVINGSDIENST OPGERICHT

De eerste Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) van Nederland is begin april in Zuid-Holland opgericht door de provincie en de regio Zuid-Holland Zuid. De dienst gaat in die regio namens de provincie en de gemeenten alle milieutaken uitvoeren en zal milieuvadvis in de ruimtelijke ontwikkeling verzorgen. Ook voert de dienst in mandaat taken voor enkele gemeenten uit op het terrein van bouw- en woningtoezicht en brandveiligheid. De dienst, met ongeveer 260 medewerkers, begint per 1 januari 2011 in het regiokantoor in Dordrecht. In de gehele regio is de dienst belast met het integraal toezicht. Ook de andere Zuid-Hollandse regio's zijn bezig met het opzetten van omgevingsdiensten. Uiterlijk in 2012 wil de provincie een dekkend netwerk van vijf Regionale Uitvoeringsdiensten hebben ingevoerd.

GRONINGEN GRIJPT NAAR BALKENENDENORM

Groningen gaat voor instellingen die structureel subsidie van de provincie ontvangen de Balkenendenorm hanteren. Medewerkers van deze organisaties mogen dus niet meer verdienen dan de minister-president. Als dat toch gebeurt, wil de provincie de subsidie verminderen of stopzetten. Ook wil Groningen dat de ontslagvergoedingen bij gesubsidieerde instellingen worden begrensd. Deze mogen niet hoger zijn dan de norm die in gedragscodes is opgenomen, doorgaans een jaarsalaris.

FRYSLÂN HOUDT GELD OVER

Door aanscherping van de financiële regels houdt de provincie Fryslân op de begroting over 2009 14,4 miljoen euro over. De provincie verwachtte met een positief saldo van zo'n 7 miljoen euro het vorig jaar af te sluiten. In december 2009 namen Provinciale Staten de nota 'Uitvoering Begroting' aan. Sindsdien moeten overschotten aan de reserve toegevoegd worden. Daardoor wordt het weerstandsvermogen versterkt.

STEUN VOOR JEUGDZORG

De Utrechtse Gedeputeerde Staten willen aan het Bureau Jeugdzorg Utrecht eenmalig 1,4 miljoen euro beschikbaar stellen. Het bureau is in financiële moeilijkheden geraakt, onder andere omdat het ervan uitging dat incidentele middelen van de provincie voor 2009 automatisch ook in 2010 zouden worden uitgekeerd. Er dreigde bij Bureau Jeugdzorg een tekort van bijna € 4 miljoen. Provinciale Staten moeten nog oordelen over het voorstel.